

Eveline

Si wéwr mojukru em
e lel awl

Apprenons à lire en adioukrou !

Université Nationale
de Côte d'Ivoire
Institut de Linguistique
Appliquée

Société Internationale
de Linguistique

Si wéwr mojukru em e ləl awl

Apprenons à lire en adioukrou !

Auteurs des éditions:

- ♦ 1977 Etienne Lath SIE,
Constance KUTSCH LOJENGA
- ♦ 1982 Bertin Mel GNAMBA
Karen Willetts
- ♦ 1994 Jacob GNAGNE
Pierre LOWES
Ralph HILL
- ♦ Illustrations: Karen RECZUCH, Lynne FIORE

Avant propos

Ce syllabaire a été conçu pour l'enseignement de la lecture aux analphabètes dans le cadre d'une classe menée par un moniteur formé pour effectuer sa tâche. Pour la personne déjà lettrée en français, un livre intitulé *Lel es e low wewr lel* (Guide de lecture pour lettrés) servira mieux à orienter le lecteur plus rapidement vers les aspects uniques de l'orthographe adioukrou.

Cet ouvrage est l'édition remaniée du syllabaire adioukrou publié en 1977 par la Société Internationale de Linguistique (S.I.L.) sous le titre, *S'am wewr mɔdjukru em e lel awl*. Les textes de cette édition ont été rédigés par Monsieur Lath Sié Etienne.

Ensuite, une révision a été faite en 1982 par Bertin Mel Gnamba et Karen Willetts de l'Institut de Linguistique Appliquée (I.L.A.) de l'Université Nationale de Côte d'Ivoire. Cette édition de 1982 a appliqué, pour la première fois, les principes orthographiques définis par l'I.L.A. pour l'écriture de l'ensemble des langues de Côte d'Ivoire.

L'édition présente du syllabaire bénéficie de plusieurs années de recherche à travers de nombreux ateliers d'écriture, classes expérimentales d'alphanumerisation et publications en adioukrou. Ces activités ont servi à tester en profondeur les normes orthographiques et les aspects pratiques de leur enseignement.

Nous aimerais remercier Monsieur François Adopo, Directeur de l'I.L.A. pour l'encouragement qu'il a fourni pour ce travail. Nous voudrions aussi exprimer notre gratitude à Monsieur Bertin Mel

© Institut de Linguistique Appliquée
Université d'Abidjan
08 B.P. 887 Abidjan 08 Côte d'Ivoire

© Société Internationale de Linguistique
08 B.P. 857 Abidjan 08 Côte d'Ivoire

Dépôt Légal N° 103479
Imprimé par la S.I.L. à Abidjan
3e trimestre 1994
Adioukrou / 1500 exemplaires

Gnamba, professeur à l'I.L.A. Sans ses conseils et son intérêt continual pour ce projet, ce syllabaire n'aurait jamais vu la lumière du jour.

Nous remercions enfin l'Equipe Alpha et les moniteurs d'alphabétisation dans la région de Dabou, notamment Lowes Pierre, Aman Denis et Gnagne Henri qui ont testé les leçons de ce syllabaire dans les projets pilotes, en donnant plusieurs suggestions pour l'amélioration de son contenu.

Les Auteurs

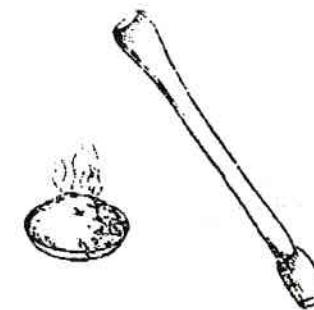
ALPHABET ADIOUKROU

Lettre		Exemple adioukrou	Sens en français
a	A	al	feu
b	B	bogn?	où?
c	C	caca	maintenant
d	D	dad'r	dis-lui
e	E	efi	hier
ɛ	ɛ	ɛb	village
f	F	fafa	rapidement
g	G	gɔg	caïman
gb	Gb	gbad	pagne
h	H	ehe	bonheur
i	I	im	vas-y
j	J	jam	dos
k	K	kaka	rien
kp	Kp	kpekpe	loin
l	L	lɔr	oiseau
m	M	mar	boisson
n	N	namn	faim
ny	Ny	Nyam, any	Dieu, visage
ŋ	ŋ	ŋ, nuŋ	toi, tête
o	O	os	argent
ɔ	ɔ	ɔcn	poisson
p	P	prej	civette
r	R	sar	salive
s	S	sos	corps
t	T	tete	papillon
u	U	ulu	panier
w	W	wewε	sec
y	Y	yɔw	femme

ALPHABET ADIOUKROU

a	A	a A
b	B	b B
c	C	c C
d	D	d D
e	E	e E
ɛ	ɛ	ɛ ɛ
f	F	f F
g	G	g G
gb	Gb	gb Gb
h	H	h H
i	I	i I
j	J	j J
k	K	k K
kp	Kp	kp Kp

I	L		
m	M	m M	
n	N	n N	
ny	Ny	ny Ny	
ŋ	ŋ	ŋ ŋ	
o	O	o O	
ɔ	ɔ	ɔ ɔ	
p	P	p P	
r	R	r R	
s	S	s S	
t	T	t T	
u	U	u U	
w	W	w W	
y	Y	y Y	

Sakm   sakā   līl
 Sakm ol sakā.   Sakm ol līl.
 sakā   Sakm
 Sakm e sakā.   Sakm e līl
 Sakm   līl
 Sakm ol sakā.
 Sakm e sakā.
 Sakm ol līl.
 Sakm e līl.

i a s

I A S

1   saka
    sa
    a

Sakm lis
lis
is
i

2

i	a	a	i
is	as	sa	si

3

is	
as	
sa	
si	

4

i	si	is
a	sa	as

7.   Sakm is saka.
      L'is saka.
      Sakm is lil.
      L'is lil.
      Sakm e lil.

2

8.   Sakm ol saka is lis.
      Sakm lis e saka.
      Sakm ol lil.
      Sakm is lis lil.
      Sakm lis e lil.

1

L

1 lis

al

li

a

i

2

a	i	i	a
al	il	li	la

3

al
il
li
la

4

is	as	si	sa
il	al	li	la

5

il	il
sil	lil

6

si	sil
sisil	

7

Sakm anj al lís.
al lís.Sakm anj lis lís.
lis lís.Sakm sig es al lís.
al lís.Li sig es al lís.
L'is lis lil.

8

Sakm ol lil.
Lil sisil.

L'is lis lil.

Lis annj al lís.

Saka il.

Sakm ol saka is lis.

Sakm anj al lís.

Sakm sig es al lís.

3

k

K

1 sak
ka
a

2	a ka	i ki	a ak	i ik
---	---------	---------	---------	---------

3	ka ki	4	li ki	la ka	il ik	al ak
	ak ik					

6	sa ka saka	ka ka kaka
---	---------------	---------------

7

Saka <u>anm.</u>	Al <u>anm.</u>
Saka	Al
Saka <u>anm.</u>	Al <u>anm.</u>
Saka anŋ.	Al anŋ.

4

8

Sakm lis anŋ al lís.
Li sig es al lís.
Al kaka anm.
Saka kaka anm.

Saka il.
Sakm ol saka is lis.
L'ol saka l'is lis.
Lis e saka.

c

c

1

sc

c

2

c	c	c	c	c
sc	cl	ck	ko	cs

3

cs
cl
ck
ko
cs

4

is	il	ki
as	al	ka
os	ol	ko

5

ok
Kok

6

kok li
Kokli

7

Ko Kokli ol os ee?

Eε, l'ol os.

Ko Kokli ol lil ee?

Eε, l'ol lil.

8

Kokli ol lil.

Kok e lil.

Kokli ol os.

Os anj al lis.

Ko Kokli ol lil ee?

Eε, l'ol lil.

Ko Kokli ol os ee?

Eε, l'ol os l'is lis.

Ko os anj al lis ee?

Eε, os anj al lis.

Kokli lis anj al lis.

Kokli lis anm.

Sakm anm lis lis.

5

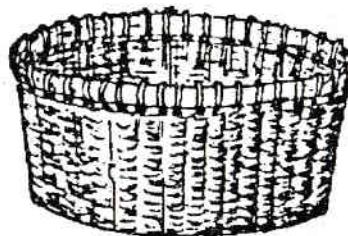
u

U

1 ulu

ul

u

2

u	u	u	u
ul	lu	ku	su

3

ul
lu
ku
su

4

la	ka	al
lo	kɔ	ɔl
lu	ku	ul

6

ul u	úl u	ɔ lu	ó lu
ulu	úlu	ɔlu	ólu
ɔ su		á lu	
ɔsu		álu	

7

Saka anj úlu em. úlu em
Alu anj úlu em. úlu em

Kɔ ɔlu sig es ee?

ɛɛ, ɔlu sig es.

Kɔ ólu sisig es ee?

ɛɛ, ólu sisig es al lís.

Kɔkli ec'ɔs.

ɔs a Kɔk eci.

Kɔ ɔs a Kɔk ec'ee?

ɛɛ, Kɔk eci.

6

8

Kɔ úlu ɔlu anj ee?

ɛɛ, úlu ɔlu anj.

Sakm ol úlu. L'ol úlu l'is lis.

Sakm lis eci úlu anj al lís.

Alu ɔsu. Alu anj úlu em.

Sakm is lis alu.

Kɔkli ɔl saka is lis.

Saka anj úlu em.

Kɔ lis ɔlu saka ee? ɛɛ, l'ɔlu saka.

Kɔ lis usu ee? ɛɛ, lis usu.

n

N

1 nanan

na

a

nanan

nan

an

a

2	a i	a i o u
	an in	na ni no nu

3	an
	in
	na
	ni
	no
	nu

4	ka	kɔ	ak
	la	lɔ	al
	na	no	an

6	na nu	an ɔlu	cɔ cu
	nanu	anolu	cɔcu

7

Anɔlu aam nanu. Anɔlu
Ánɔlu aam nanu. Ánɔlu

7

8

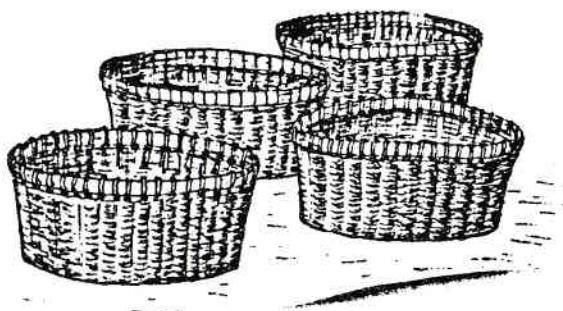
Sakm aam nanu ɔl saka is lis.
Ánɔlu nɔnɔ anɔ nanu.
L'is lis saka nɔnɔ úlu εm.
Saka il an.
Sakm lis e saka.

Nanan anɔ úlu lís.

Kɔ nanan anɔ úlu lís ee?
Eε, nanan sisil anɔ úlu lís.
Nanan usu.

m

M

1 mulu

mu

u

u	a	i	i	a
mu	ma	mi	im	am

mu
ma
mi
im
am

un	a	ma	ni
mun	amani		

7 Sakm, il al es!
il al es!

8

Sakm is'm al.
Kok ism Sakm mun.

Ko im nanu ee?
Ee, m'im nanu.
Ko ol mun ee?
Ee, m'ol mun.

8 Sakm is amani.
Sakm, ko im nanu ee?
Ee, m'im nanu.

Ko Kok, ol mun is Sakm lis ee?
Kok lis olm mun ism Sakm.
Ko al anj em ee? Ee, al anj em.
Is'm al! Sakm anj lis lis. L'ol saka.
Sakm e saka anj ulu em. Mulu anj
al lis.

ɛ

ɛ

1

milel

lɛl

ɛl

ɛ

Melm

Mel

ɛl

ɛ

2

ɛ	ɛ	ɛ	ɛ	ɛ	ɛ
ɛl	ɛm	ɛs	nɛ	lɛ	mɛ

3

ɛl
ɛm
ɛs

nɛ
lɛ
mɛ

4

am
ɔm
ɛm
as
ɔs
ɛs
na
nɔ
nɛ

5

ɛl
lɛl
ɛl
mel

6

ɛ lu	ɛ su	mi lɛl
ɛlu	ɛsu	milel

7

Melm ol úlu.
Úlu a il el an.

9

Melm ol milel.
Milel a il el an.

Melm lele Kökli ab im nanu.

-N'im nanu.

Melm lele Kökli ab ol milel.
-L'ol milel.

Kö Melm lele Kökli ab im ol
milel is el lis ee?

ɛɛ, -n'im -l'ol milel.

-L'ol milel, -l'ol saka nɔnɔ.

Milel a il el an, -l'ɛsu an, -l'ol.

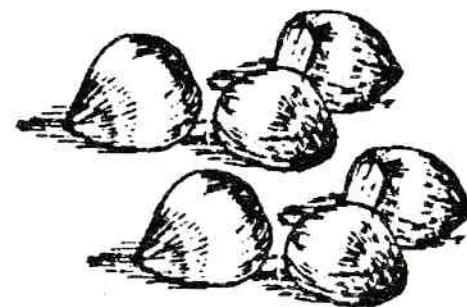
Milel a anŋ úlu ɛm.

Melm ol mun is es.

ɛs ɛlu saka mun.

n

m

- 1 amn
am

2	am	mam	
	amn	mamn	
	mel	sak	an
	Melm	sakm	ann

3	amn	Melm
	mamn	Sakm
4	amn	ann

6	an ɔlu	án ɔlu
	áñolu	áñolu

- 7 Kin amn eke Kökli is.
amn eke Kökli is.
Kökli is amn.

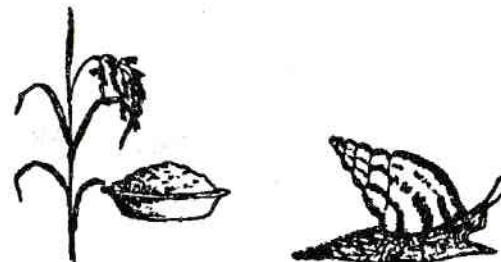
Kin amn ek' anj úlu εm.
amn ek' anj úlu εm.
amn anj úlu εm.
amn anm nanu.

- 8 Amn
Áñolu ol amn nɔnɔ anɔl usu.
Kin eke -n'aam -l'ɔl amn eke Kökli
lele Melm ab is.
-L'is áñolu a amani mamn ek'amn
nɔnɔ in anj nanu.
-L'is amn a mulu mulu.
Áñolu a ol amn nɔnɔ.
Amn a il εl an.
Kökli lele Melm ab ol saka lele mun
ab is εl εs.

10

y

Y

1	may	kay
	ay	ay
	a	a

2	a	i	ɛ	ɔ	u	ɛ
	ay	iy	εy	ɔy	yu	yε

3	ay
	iy
	εy
	ɔy
	yu
	yε

4	an	in	nɛ
	al	il	lɛ
	ay	iy	yε

5	ay	ay
	kay	may

6	u	yu
	uyu	

7

Kin kay.	Kin nanan.	Kin ləl.
Kin sikay.	Kin sinanan.	Kin silel.

8

May

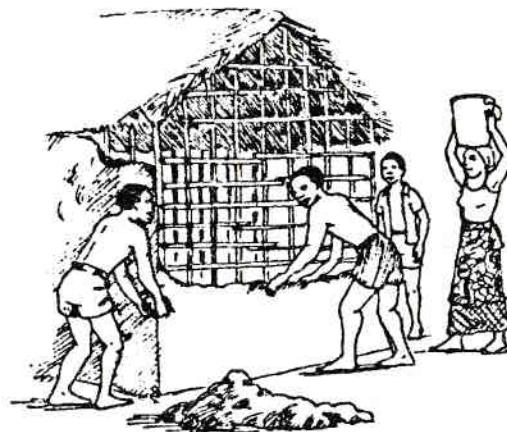
May il nənə. Məlm uyu may úlu εm. May iy úlu a. May lala mamm. Kə Məlm uyu may ee? Εε, Məlm uyu may. Məlm is Sakm lis may úlu εm. Kə may anj al lís ee? Εε, may anj al lís.

Sikay

Iy a is sikay nənə nanu. Ánəlu aam nanu ɔl sikay. Kə kay ɔlu anj ee? Εε, iy a is sikay nənə nanu. Sikay iy mulu. Em εy lis ɔl sikay.

e
E

1   êl
      e

2   e   e   e   e   e
el   en   ey   ek   es

3   el   4   il   iy   ki
en   el   ey   ey   ke
ey   el   ey   ke
ek
es   5   el   en   ek
      mél   yen   kek

6   li   kek   li   e   kek   ey
likekli   ekekey

7   Lasm am us mel.
Lasm
Kin êl.   Kin iy.
Kin mel.   Kin ey.
Kin êl likekli.
Kin mel ekekey.
Kin iy likekli.
Kin ey ekekey.

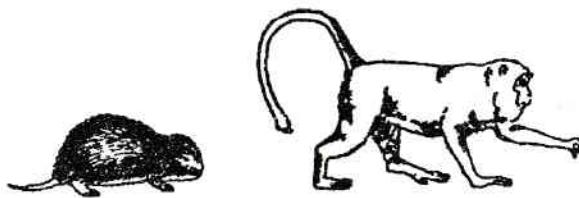
8   Lasm e mel

Lasm us mel yen usu mamn.
L'us ey êl.
Lasm ey el Melm.
L'us Melm lis êl likekli.
Mel a el mel ekekey amamn.
Mémel us ey mel.
Mémel ec'êl a el êl likekli mamn.

12

W

W

1	liw	l̥ow
	iw	ɔw
	i	ɔ

2	ɔ	i	e	u	a	a
	ɔw	iw	ew	uw	aw	wa

3	ɔw
	iw
	ew
	uw
	aw
	wa

4	ɛy	ɔy	ya
	ɛm	ɔm	ma
	ɛw	ɔw	wa

5	ɔw	aw	aw	uw
	l̥ow	waw	saw	Yuw

6	es	ɛw	ɛs
	esɛwɛs		

7

L̥ow lele liw ab.
ɔw lel'ew ab.

13

Melm ol ɔs lele mulu ab.
Melm ol ɔs lel' úlu ab.

Lasm aw liw.

Lasm aw l̥ow.

Lasm aw liw a lele l̥ow ab ab.

8

ɔw lel'ew ab

Lasm εlu uw εlul ew εm.

L'is esεw εs a ɔw lel'ew ab waw εm.

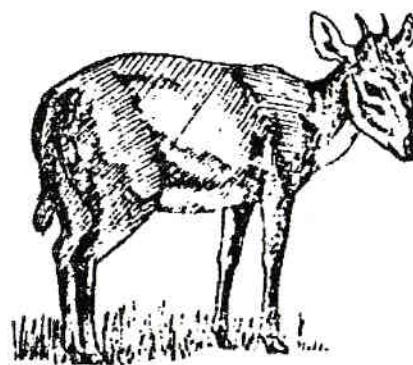
Esew εs a lele Lasm ab ol an.

Lasm im êl saw am aw ɔw a lel'ew ab ab.

Yuw ol ew yen is lis lel'εs ab.

Yuw el iy mamm eke Melm ew.

m

1 ɔlm
ɔl

2 ɔl ak il as es εl
ɔlm akm ilm asm esm εlm

3 ɔlm
akm
ilm
asm
esm
εlm

4 εkn εsn
akm esm

5	ɔlm	akm	asm	asm	εlm
	mɔlm	Sakm	Lasm	sasm	Melm

7

Lasm ism ɔlm wewε kaka.
ɛm ec'a, Lasm is'm ɔlm
owr.

14

Məmel ebm os ɔlm lab.
Lasm eb'm lab abu em.

8

Mɔlm

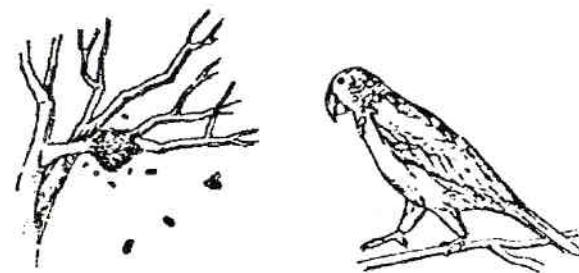
Lasm lel'ey Məlm ab is mɔlm
wewε nanu. Məmel lel'ey Esm ab is
mɔlm akm Lasm εl.

Məlm wewl mɔlm a ɔyw êl em.
Lasm lele Məlm ab im nanu. -L'is
mɔlm wewε.

Sakm am ɔl eke k'ɔl ɔlm wewε
ek'ilm an. Li sasm ɔlm a kɔ l'ɔlm.
Lasm is Sakm mɔlm wewε ek'ilm
an.

Məmel is Sakm mɔlm wewε akm
Lasm.

O
O

1

mow
ow
o

ako
ko
o

2

o	o	o	o	o
ow	os	ok	ko	so

3

os
ok
ow
ko
so

4

ak	aw	sa
ɔk	ɔw	sɔ
ok	ow	so

5

ow	ok
mow	mok

6

a	ko	so	nu
ako		sonu	

7

Mow ann̄ êl na em.
Ow sosiem a, k̄im ow e saw!
Mow ílm an.

15

8

Mow

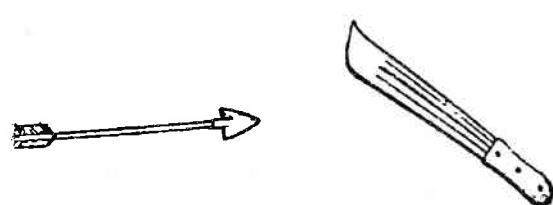
Kin mow ɔlu. Melm am ow ɔl mow
is lis lel'es ab. Mow a, mow wewə. Ow
iy sonu. Ow ílm an. Lasm ok mow
saka em. Aka, in mok l'ok em.

Ako

M'ese mi k'elu ako. Ow sosiem a, em es
ew'm os es eke mi k'ol ako. M'ekn ako
mamn nanu. M'im m'ol ako ek'il an
nɔnɔ. Eke m'ewl m'ow a, ako a ey ɔkm
im am ɔl êl saw saw. N'am sus wus,
n'am ɔl mɔyu. Em lis ok ako a may lele
saka ab sonu em. M'am ɔsu ako na.
M'am ɔsu eke ulu k'iȳm ako mamn na
eke m'ol nanu os nɔn a.

b

B

1	bin	lab
bi		ab
i		a

2	a	e	o	ɛ	i	ɔ
	ab	eb	ob	ɛb	bi	bɔ

3	ab	4	al	ol	el
	eb		ak	ok	ek
	ob		ab	ob	eb
	ɛb				
	bi				
	bɔ				

5	ab	ɛb	in
	lab	bɛb	bin
	lab	bɛb	bin

6	a bi	mi yob	bɔ boy
	abi	miyob	bɔboy

7   Ìm ɔl saka nanu
Ìmn ɔl saka nanu.

M'im m'aku bin.
Ke m'ím m'áku bin.

Bla obi ee?

8   Lab

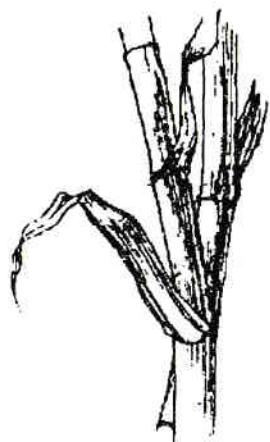
Lasm, èw'm lab es m'ím m'áku bin. Mél, m'ebm bin aku e lab.
Lasm, bla εm m'ow m'aku bin a ee?
M'ebm ob kaka m'εwm es. Yèwal m'éb sel. M'ɔlm lab ek'el bin aku e lab. Mab anŋ anɔl usu. Ìmn ɔl.

Miyob

Lasm, kɔ miyob abi ɔl ee? Yen, kɔ m'ebm nɔnɔ. Kɔ miyob a bɔboy εm sika εs a ayal ee? Εε, l'ayal bɔboy εm. Lasm, òk'm miyob a bɛb es mi kók sos.

16

1
bl
wl

1 məbl
εbl
εb

2 εb   ew   aw   ɔw
εbl   ewl   awl   ɔwl

3 εbl
ewl
awl
ɔwl

4 abm   asm
ebn   εsn
εbl   asl

5   εbl   awl
      məbl   lawl

6   lawl   εl
      lawlεl

7 Em lawl.   Lasm e lawl
Em lawlεl.   Lasm e lawlεl.

17

Ow sosiem.
Li bi kok ów amamn.

8 Məbl

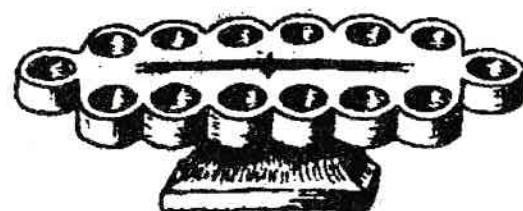
Lasm lel'ey Yey ab ewl məbl nōnō.
-L'ewl məbl a usu mamm. Məbl a usu.
Lasm bubm məbl nōnō. L'ok mulu mulu.
Ey ab -n'am uyu -l'ow nanu. Ow a eke
-n'am ow a, lebn eb Yey. Yey εy wus.
Məbl a ɔb es wus.

Yey el yɔw mamm. Li bi kok ów
amamn. Li b'εlum lawlεl abu ów nōnō
εm. Ow sosiem a, lawlεl nōnō ow uyu
in e məbl a. -L'εlum Yey abu.

Məbl a is εl os nōnō. Lasm lel'ey Yey
ab us εl. Emεny -l'ɔl sika miyob nōnō.
Lasm lele Yey ab il nin. -L'εw nin es εl
lawlεl εm.

r

R

1 awari

ri
i

2	i	u	ɛ	u	ɛ
	ri	ru	rɛ	ur	ɛr

3	ri	4	ne	an	ɛn
	ru		lɛ	al	ɛl
	rɛ		re	ar	ɛr
	ur				
	er				
5		ur		ɛr	
		rur		yɛr	

6	e rur	er m	mi yɛr	na wɛr
	erur	erm	miyɛr	nawrɛ

7 Lasm nine: «Məl, ðw ɛkn.»
 Məl nine: «M'am ow m'ɛkn.»
 Lasm il Məl abu es.
 Lasm il'l abu es.
 Məl ɔwl Lasm awari nawrɛ.
 Məl ɔwl'l awari nawrɛ.

18

8 Awari ɔwl owi

Məl lele Lasm ab am ɔwl awari.
 -Li b'erur awari ɔwl owi. Lasm
nine: «Məl, èw erm! Am kok miyer
 awari ɔwl na ɛm. ɔwl m'ɛkn!»
 «Wee! Kə Lasm, na awari ɔwl ana
 ee? M'erurm awari ɔwl nene, lèr'm!
 Èwr ayamn lèr'm!» «Erur o, erurm
 o, awari na eke s'am ɔwl a, ɛm
 m'ow m'ibi.»

Məl sos ɔw es. Nawrɛ nawrɛ
 Lasm il'l abu es. L'eb ow yɔw awa-
 ri ɔwl ɛm. Nawrɛ, Lasm b'ɔwl awa-
 ri akm Məl.

r
yr
br
kr

1 εyr
εy

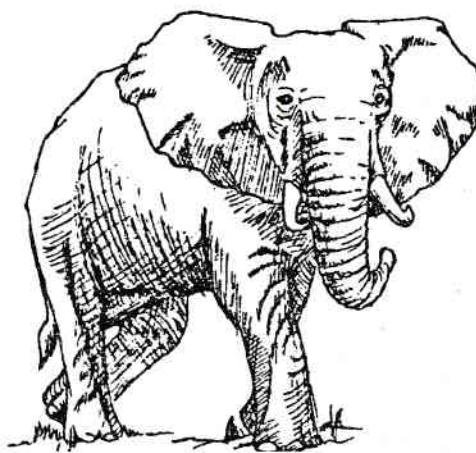
2 εy ib ak ok ɔb ub
εyr ibr akr okr ɔbr ubr

3 εyr
ibr
akr
okr
ɔbr
ubr

4 ayl ebl akl
εyr ibr akr

5 ibr εyr ubr eb
libr sεyr bubr reb

6 libr ibr ε ri u ru
libribr eri uru

7 eru
éru
eru a ibi εyr
éru b'ibi sεyr
εyr an b'il an.
Lasm bi reb meb

8

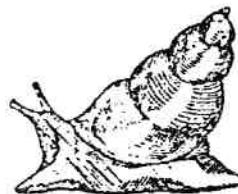
Εyr

Libribr a, Lasm im meb reb εm. Im a eke n'aam a, l'εkn εyr akr wus. L'εwm εrm eke εyr a anŋ in e saw. Εyr a okr Lasm es. Εyr usu eke sos suw εw libr, ke mbe am εri es wus.

Lasm uru es. Eke n'am uru es n'im a, l'ɔbr éru eke b'ibi sεyr. –L'εkn εyr akr a, –n'am ol ow es –l'ow . Éru a im ibi εyr a. Lasm eb εyr an a. L'εlu éru a bia. Εyr an el nin ob. Ow b'il an akm mob nōnō. Lasm lel'éru ab ab aw εyr a. Ow akm εl.

El lawlēl nōnō im bubr, aw, mel ow akm εl. Nawrε, εyr a, εyr bribri. Ek'èrur ke ím aw.

iu
iɛ
ia
ie

1

ebiuku
biu
iu

kəniɛ
niɛ
iɛ

2

u	ɛ	a	e
biu	niɛ	bia	sie

3

biu
niɛ
bia
sie

4

bu	ba	se	ne
biu	bia	sie	niɛ

6

so siem	se biu ku	kə niɛ
sosiem	sebiuku	kəniɛ

7

Lasm is Sie ebiuku.
Lasm is'r ebieku.

Wel bi kokr Sie miyər.
Wel bi kokr'r miyər.

Nine: «Kə m'ow s'ím ee?»

Mi b'erur ebiuku.

«Eε, òw s'ím.» M' b'erur kay.

8

Ebiuku

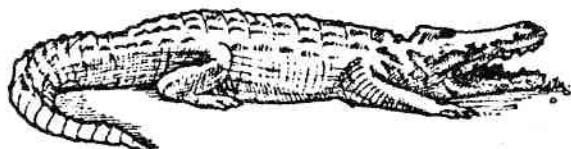
Sie b'erur ebiuku nōnɔ. Eke wel am kokr'r miyər, in e low anm em. Lasm is'r sebiuku lew. L'elu ow bia, nine: «Kə b'erur ebiuku ee?» «Eε mi b'erur ebiuku, kə ow elm ow eke b'anŋ εb saw a.»

Sie ɔl kəniɛ is Lasm, eke ow b'i's'r sebiuku a sosiem. Lasm nine: «Sie, bia! Òw s'ím, m'ekn usu mamn ek'-ebiuku nōnɔ anŋ.»

-N'im ba -li b'ok usu a, ebiuku kaka anm. Sie sos ɔw es.

20

g
G

1 gɔg

ɔg

ɔ

2	ɔ	e	i	o	o
	ɔg	eg	ig	og	go

3

ɔg
eg
ig
og
go

4

ɔk
ek
ok
ɔg
eg
og

5

ɔg	eg	ɔg	eg
gɔg	leg	sɔg	geg

6

ɔg m	leg leg	og og
ɔgm	legleg	ogog

7

Lasm gag ɔkleb am ok gɔg a.
Kebi bi gag ɔkleb ám ok gɔg a.
ɔkleb anm úlu ab ɛm.
Gɔg ánm wus wewe af.

21

8

Gɔg

Kebi elu sigɔg ɔgm saw. Gɔg yɔw ek'ew ey. ɔgɔg em l'elul wəl em. ɔgɔg legleg, sisil eke bi leg. Kebi bi gag ɔkleb ám ok el. Oglog n'ám ok wəl saka lele may ab.

El e ləl a sosiem, gɔg úlm an. Eke Kebi bi sig es ám ok sigɔg ob a, sɔg ánm.

ɔgm a sigɔg nɔnɔ anj. Éru b'im er, -li b'is Kebi sig, ke -n'am ɔl gɔg e -li k'ekn. ɔgɔg əl ogog a, nɔmu geg anj eke sigɔg a b'uru im ok em -l'ɔl es. Kebi eknm el a, ow sosiem nine: «Wee! Elu iy'm sigɔg.»

gnj
rnj
knj

1 lagnj
agnj
ag

2 ag eg og er ir ik
agnj egnj ognj ernj irnj iknj

3 agnj
egnj
ognj
ernj
irnj
iknj

4 egl økl
øgr akr
øgm økm
egn økn
ognj iknj

5 iknj agnj egnj
liknj lagnj segnj

6 lagnj el eb ernj
lagnjel ebærnj

7

Lasm iim rebm meb.
Agnj esu iim usu.
Suw iwr elul Lasm em.
Suw iwr elul il em.

8

Egnj lagnj

Ey ognj a, agnj esu noco anej. Agnj noco ekn el lagnjel. Agnj esu iim usu.
-Li bi sig es ebærnj em, -n'am awl godo godo owi.

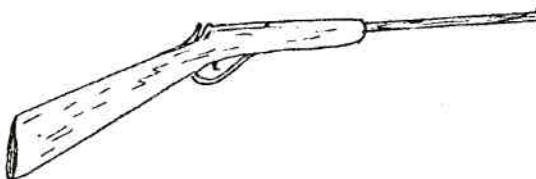
Em lagnj sig es irnj liknj. Segnj oglog li bi sig es al lís, alaw iwr elul il em, ke n'am awl sawl.

Susu el ob mamm. Agnj esu anake b'om ey ów amamn a. Bibm em wel b'usu.

22

gb

Gb

1 agbo

gbo

o

2	o	a	a	i	e
	gbo	gba	agb	igb	egb

3 gbo

gba

agb

igb

egb

4 ag eg ig ug

agb egb igb ugb

5 agb ugb ug

gbagb gbugb gbug

6	gba	gba	gba wru	lør	egb r
	gbagba		gbawru		løregbr

e gbugb r

egbugbr

gbug η

gbugη

gbagb l

gbagbl

7

Gbegn em egb élim; ow ísm
os.

Esew esel erurm agbo elu; -li b'csu
susu a.

23

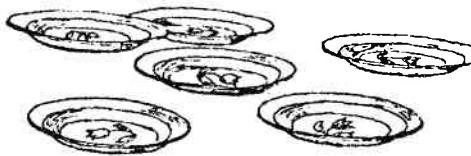
Agbo

Agbo el sos ɔsur ob eke bi gbagbl
egŋ. Eke kebie anm agbo em, ow élum
agbo. Eke b'ow im er a, ól kebie es éb.
Nõmel ighb aam er. L'ubr ebugbr ògm
em. N'im l'ey seyr em, l'ibi eyr ign
ek'agb . L'erm agŋ im aw.

Eke l'ow akŋ a, ey is'r egb lele saka
gbagba eke l'elu mun ebl ab. Nõmel ow
ey gbugŋ am ar l̄oregb̄; l'el gbawru.

Blele em eyu agbo anŋ, m'érur. Er
ogn em, agŋ b'eŋn os.

ŋ
ŋ
ŋn

- 1 magben
gben
ej

e	i	ɔ	ɛ	u	a
ej	in	ɔŋ	ɛŋ	uŋ	aŋ

3	ej in ɔŋ ɛŋ uŋ aŋ	4	eg en en	ɔg ɔŋ ɔŋ	ag an aŋ
		5		uŋ kuŋ nuŋ	

6	iŋ n iŋn baŋ n baŋn	ɔŋ n ɔŋn uŋ n uŋn	ɛŋ n ɛŋn meŋ n meŋn
---	------------------------------	----------------------------	------------------------------

- 7 Eb eyŋ im gbegbl es.
Eb eyŋ kok esgbegbl.
Low a iŋn el sos em.
-N'anŋ sos emiŋn em.
Yuw ŋgbonj êl a lís.
S'ŋgbonj baŋn.
M'ŋgbonj em es ec'akŋ a.
Ony anake ŋgbroŋn a.

Magben

Em la ogŋ akŋ a, magben nōnɔ anŋ. Eb eyŋ bi sasm ok mob em kokr esgbegbl. Sos emiŋn em, em la b'ɔŋ el magben a.

Igŋ eŋŋ ek' ew meŋn es ow am ɔl em la es, eke k'eb magben im kokr esgbegbl. Eke l'ow l'eb ba li b'ey gben a, in ec'iy a wal kuŋ elu es ey magben ab em bɔbm es.

Igŋ a am an es im gbugŋ ɔŋnikŋ em. N'ŋgbonj eb ab em, l'uru es li lɔl es. Gbekɔ em la ekn usu a eke li lɔl es a. Legŋ b'ew es a, em la im eŋŋ igŋ a. És em igŋ a am ŋɔŋn em la, n'am kok sɔŋŋ.

Em la el yɔw mamn eke b'ikŋ eŋŋ sɔŋŋ.
N'ɔŋ igŋ a nuŋ em, ow ewl ow baŋn.

r
br
kr
gbr
mr

1 brem
bre
e

2 e ε o a u
bre krε gbro kra mru

3 bre
krε
gbro
kra
mru

4 gbe bo kɔ mu
gbre bro krɔ mru

6 krε krε gbro ko ka kra gba
krekrε gbroko kakragba
mru mru krɔk r brem ar es
mrumru krɔkr bremares

- 7 Lasm Mel is Esi ɛkrε.
Lasm Mel is'r ɛkrε.
Lasm Mel erur Esi nɔnɔ.
Lasm Mel erur ir nɔnɔ.
Esi ɔw gbroko ɛw Lasm Mel es.
Esi ɔw gbroko ɛw'r es.
Esi ewar Mel eke k'im Naj
Esi ewar ir eke li k'im Naj

8 Brem

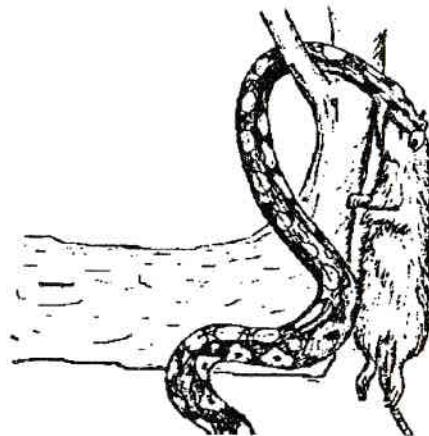
Lasm Mel el ey e bajn e bremar es gbɛl.
Agŋ anŋ kɔ in l'el krekrε. Ey el Esi eke l'erur.
Li b'im bremar em ba li b'ow a, gbre em ke ey
ɔŋ'n ob, abrobrou eke l'egŋ mar nɔnɔ.

Libibr a, ey eb kakragba ɔw ew'r es kɔ
l'erurm kakragba; gbroko am aw'r.

Eke n'am ow n'im bremar em a, ey im sog
ɛkrε ek' anŋ meb em is'r. Ekrε a ugŋ es, inŋ,
ew mrumru. Lasm Mel esŋ lawl bremar es
ow, n'ɔŋŋ ow ɛkrε a ow ɔl.

Wel eb'r Armebe n'aam l'ar brem. Krɔkr,
bremar el ów eke b'inŋ Lasm Mel sos em.

j
J

1 lijew
jew
je

2	e i u	i e ε
	je ji ju	ij ej εj

3	je ji ju	4	de du id ed
	ij ej εj	5	je ju ij εj
			ij ɔw im mij jɔw jim

6	li si jɔw lisijɔw	li si jim lisijim	e jagb ejagb
	ju ma juma	yε ji yεji	εj εm εjεm

7 Dàd Yuw ím erŋ áw mij ów!
“Yuw, ím erŋ áw mij ów!”
Ibribr a Yuw im erŋ aw mij ow.

26

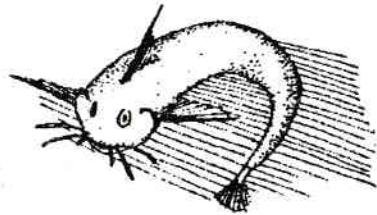
Dàd Igŋ a, li síg es aŋa!
“Igŋ, síg es aŋa!”
Igŋ a sig es baŋn.

8 Lijew
Melm lele lisijow Yuw ab aam aw mij erŋ.
-L'uyu mel, -l'eb erŋ ejagb -n'am an es -n'im.
-N'im -l'ok erŋ -l'aw mij ba -n'am ow, mij am
leg el. Melm lele Yuw ab el ɔyɔwey eke
b'erur juma kok. Juma kok éym el sos em.

Yuw am εŋŋ ej. N'am εŋŋ ej l'εŋŋ lisijim
aŋke l'εbim igŋ. Melm yeji, iy yɔw likekli eke
k'εbim igŋ. -L'ow ba -li b'ok likŋ gbɛl a ek'
aŋŋ ejagb saw a, ke bla bribri anake eri aŋŋ
yogŋ a!

Melm barm. El a eke l'uyu a εy wus bɔbm
es. Yuw ej ubr es nenyim kpal! In yeji êl εy'r
wus, mij ɔb'r es. Kin, lijew bribri gbɛl anake
erí ow ejagb bubm eru es a!

Usu a eke ɔyɔwey a ɔb likekr a aŋŋ baŋn
saw. Agŋ eke am ɔwl awari ejem a iri sɔg a.
-L'uru -l'ow, erm susu em, -l'ibi lijew a -l'agbr
nɔmu -l'elu ow em.

1 ugñm
ugñ
ug

ug
ugñ
ugñm
sugñm

er	er	ar
erñj	erñj	arñj
erñjn	erñjn	arñjn

ab	eg	es
abm	egñj	esñj
abmn	egñjm	esñjn

ow	bëbm	ikñj
owm	bëbmn	
owmn		

ugñj	gugñj
l'ugñjm	li gugñjm
l'ugñ'ñj	li gugñ'ñj

7

Sõm es a erur eke k'ibi sugñm.
Èwr erm, egñ k'ibi òwr a!
Em es im e ki kok juma.
Ninë: “Egñ kí kok low!”
Yuw ki kokm ob a k'uwrn.
Li kí kokm low kaka.
Çyow a ek'im erñ a k'owm bañj.
Iyli kaka k'ówm akp em.

27

8

Ugñm

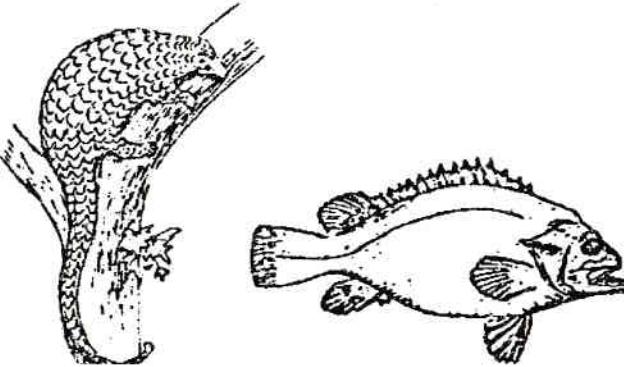
Ugñm el ob lewi eke wél b'ol es. Os esel anake b'ol a. Lasm abmn Mëley os ol sugñm egbel amamn. Mëley am esñjn sõm es a ek' am reb sõm a.

Low yegm esel yeqi am ow ol sugñm sõm ab em. Sõm saw yogñ, arñj ël anñ. Sõm es a am ñçñjñ el eke -li k'ówmn erñjn em sõm a lís. Sõm es a am ese: “Bëbmn sos! K'íkjñ arñj a sõrñ! Ìbir el -n'ñgboñ sõm a lís, ko -n'am gugñ'm nõnõ.”

Sõm es a oñ el sugñm, ow elm labm sõg em. Sõm es a, erm mamnu. -L'ëwl -l'ëbr mra bañj ow em a. Mëley egñm abu es am ujr erñj. Low yegm es a ninë: “Èw erm, erñjn k'ugñ'ñ!”

Mra am èlu nõnõ, gbeñkø nuñ mamm em, -l'ow -l'ok bañj erm eseñ em.

C
C
cr

1	acrara	ocn
	cra	oc
	a	o

2	a	a	i	o	e	ɛ	o
	cra	ca	ci	oc	ec	ɛc	oc

3	cra	ca	ci
	oc		
	ec		
	ɛc		
	oc		

4	ja	ji	ɛj	oj
	ca	ci	ɛc	oc

5	an	ɛb
	can	cɛb

6	ɔ cur	ɛc ij	ɛj e ci	li cɔw r
	ɔcur	ɛcij	ɛjeci	licowr

8 Acrara lel' ocn ab ec' ów

28

Acrara e lawl el ocn. Acrara esŋ ocn nine: "Em eci megl a b'osŋ akm n ec'a."

Ocn nine: "K'èw sos eben! Em, m'il an m'akm'ñ."

Acrara ocur ocn sar, nine: "Ecij em anj, kɔ aylm. Na sosiem anake m'ese, em e megl a b'osŋ akm n ec'a."

Ocn nine: "Ow elm eben, em wel b'ol'm legŋ legŋ, kɔ n ec'a gbom em."

Ów na ann el, ow ibnm, liceb lele can ab ow am ibrm el low ek'ɔŋ ke -n'am esu ów a. Acrara elu in ec' ermbebl okm. Ocn erurm eke k'elu in ec'a okm. Liceb lele can ab ob'r low.

Legŋ ejeci b'ec a, acrara ogŋ meb. Ocn elim abu eke ki sɔg'r es meb em. L'esŋ liceb eke eli ocowr a ow oc'r es meb em. Acrara lel' ocn ab agŋ lawlēl.

kp
Kp

1 kpukpɔ
kpɔ
ɔ

2 o u a ε e i o
kpɔ kpu kpa kpε kpe kpi kpo

3 kpɔ
kpu
kpa
kpε
kpe
kpi
kpo

4 gba gbu gbe
kpa kpu kpε
agb igb εgb
akp ikp εkp

5 akp
kpakp

6 kpε kpεc luw rɔkp ikp r
kpεkpεc luwrɔkp ikpr

8

Kpukpɔ

29

Wəl b'eb kpukpɔ kokr ob nɔnɔ.
Sɔm εlu εm, Akpa b'im eb sikpukpɔ
akpakp. Akpa ew iy ekpɔbi ek' wəl
b'εsŋ Lasm. -Li b'im usu kpekpe,
kpukpɔ eb εm, kpikpi ám kakŋ εl.

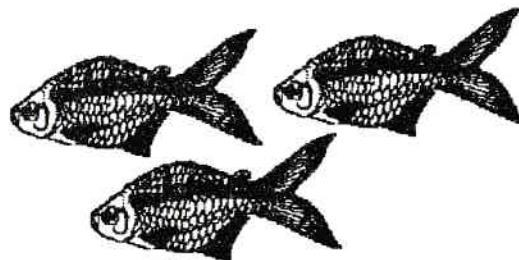
Eke -l'ebr kpukpɔ -l'owr a, -li
gbagbrm εm -l'ok ligbn. -N'am ol kpasa
εgbεl lel' ekekey ab -l'εw an. Oglog -li
b'ol sɔm -l'ibi kpro.

Sɔm ol ab εm, kpukpɔ ikpr ign Lasm
luwrɔkp. Mebl am ok kpa kpa kpa.
N'am kpεkpεc esan εm.

Lakpo a el Lasm e sos εyr e lakpo.
N'ɔŋ εs Akpa gbre. Akpa, εgŋ kpakp
eke b'an es kpama ab. Mewl εm Akpa
b'ol kpasa. In e kpasa úlm an.

f

F

1 ofo
of
o

2	o ε a ɔ	o i a
	of ef af of	fo fi fa

3 of
ef
af
ɔf

fo
fi
fa

4 lo le al
ko ke ak
fo fe af

5 εŋ εf éf
fεŋ lεf léf

6 fa fa if i a yaf uf ɔf r
fafa ifi ayaf uſŋ ɔfr

7

Lel anake Yuw am wewr a.
Lél εy ɔkm afr.

Lasm, ke Mel ɛs e nin ana.
Lasm lele Mel ab érurm ɛs owi.
Lef am εlu.
Léf a εr ok wus.

8

Ofo

Anol lisel b'erur ofo eb, aŋke ow b'us el an sosiem. Agŋ nɔnɔ b'erur ofo. Araka araka -li b'ɔl ofo -l'ok al, -l'ok mulu em.

Yuw, in, ofo wewe li b'erur l'akm owr a.
Efi ofo wewe ow nanu, agŋ fεŋ erur ol.

“Yuw, an εw em a, ayaf -li b'okr ee?”
“Ofo a εw wewe a sosiem, -li b'ok yen yen.”

“Yen os abi ee?”
“Yen ekn̩ yar.”

Léf ew a anol lisel ok ofo an. Lef ligbel εlu uſŋ léf a es ok wus. Sebra anol lisel ol el ec' ofo a ij uw̩, mulu em el el ɔfr.

“Yuw, kɔ b'erur ofo lele ɔkleb ab ee?”
“Ow elm ofo wewe kɔ ofo owr a m'b'erur.”
“Èb ofo owr ifal is'm. Ofo owr e sinɔn a b'eb al fafa. Òsur sos ofo wewl em.”

30

t

T

1 kəkətu

tu

u

2

u	ɛ	o	ɛ	i
tu	te	to	et	it

3

tu
te
to
et
it

4

fɛ	fa	fi
te	ta	ti
ɛf	af	if
et	at	it

5

oy	it	ɛt
toy	tit	mɛt

6

e tu	jɛ te	mɛt ŋ	tit m	it r
etu	jɛtɛ	mɛtŋ	titm	itr

7

Agnu bi kok low ŋuŋ.

Ágnu bi kok ów eŋuŋ.

Lasm el eru eke b'ibi seyr.Lasm lele Mɛl ab el éru eke b'ibi seyr.

Ójukru feŋ ɔny in e baŋn.

Ójukru b'erur juma kok.

31

8

Kəkətu ewl

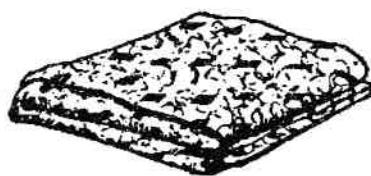
Kəkətu yeji el obij ligbel ek' agn b'ij. Etu agn b'ewl kəkətu akm Ójukru. -Li b'ub -l'ok metŋ metŋ -l'ow -l'ɔl -l'ij -l'eb jete.

Sakp oglog -li bi kpakpl es, -li wewl, -li titm toy af. Emɛ agn oglog ann eke b'igŋ el e kəkətu wewɛ a. Wɛl bi kokr kəkətu baga. M'b'erur kəkətu baga nɔnɔ. Libibr feŋ em lisijim b'ij kəkətu baga lele futufutu ab.

Ebr oglog bi kok kəkətu mar. Kɔ ɛgŋ ekn ee?

Kəkətu yeji ob mamm. Agn nɔnɔ b'erur kəkətu. Eke igb kəkətu amakp ke ow akpl. Gbɛkɔ ám ɔsu. Metŋ lele ew ab b'ij. -Li b'it -l'ok wus -l'akŋ.

d
D

1 gbad
ad
a

a	e	i	o	e	u	a
ad	ed	id	od	de	du	da

ad	ab	bi	bɔ
ed	ad	di	dɔ
id	je	ij	ɔj
od	de	id	ɔd

de	id	ad	ef	ed
du	lid	gbad	def	yed
da				

yed	ey	kɔ dɔg	mi ri di
Yedey		kɔdɔg	miridi
gba da	ɔ du	ɔdɔj n	
gbada	ɔdu	ɔdɔj n	

8

Gbad

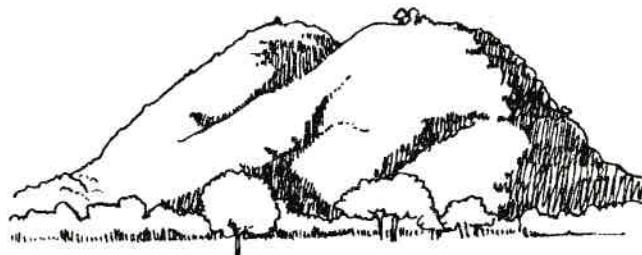
32

Gbad el ob mamm ek' egn fεŋ
b'ew sos. Na sosiem a, gbad ol esel nɔnɔ
anj susu a fεŋ.

Adu lele ey Yedey ab aam gbad ol
ogn. Lakr em -n'aam. Ejagb a el kɔdɔg
lele mridi ab ɔfr. Ejagb a elm ejagb
mamm. -N'am dad ów etj -n'am im.
Sidefl anj ejagb a nɔnɔ. -N'am ogn defl
lidr lele nɛmn ab, etj -n'am im.

-N'im -l'ok gbad ol usu a. Usu a el
usu gbada lala eke ɔdɔj n kaka anm.
Gbad ol esel nɔnɔ am dad gbad e -li k'ɔl
e low. El yeji -l'ɔl sigbad eku likɔ lele
lew ab, etj -l'ewl -n'am ow baŋn.
Ow em a, Yedey eke b'ɔdu likɔk a am
erur eke k'ɔl asra yeji, kɔ Adu ɛdɔj n,
anj ke os ufum el es sosiem. -L'ow -l'ok
baŋn. Agŋ ow ɔŋ el akpa etj ibrm el
lakr jam.

ny

1 lafeny
feny
eny
ε

2 ε a o ɔ i
eny any ony ɔny iny

3 eny
any
ony
ɔny
iny

4 εy ay ɔy iy
eny any ɔny iny

5 ony any eny ɔny
yony sany neny ɔny

li sany	yε feny na	ma feny
lisany	yefenyna	mafeny
neny m	seny n	eny m
nenny	sennyn	enym

7 M'ese: “Em, m'ɔfu m'akm
Meley.”

“Ijaŋ, ŋ ɔfum akam im.
Esar em a gbe akm'm es.”
Meley ibrm Yuw odad.
Yuw ibram egn kaka libribr a.
Eke yuw b'ibrm im ke dād'r eke
m'ey ɔkm.

8 Meley lele Kok ab

Meley lele Kok ab sig es lisany am ot
nənym. El yony mum a -l'el ededyɔw oto.

Meley dad Kok nine: “Yefenyna, em εyu
b'ow is'm egbleb mi kókr esgbegbl.”

Kok yeji nine: “M'ow m'im m'owl em es
is'm ɔkleb mi kókr dediakp.”

Emeny Meley ɔdu odad eb dad nine: “Kɔ
asj ɔny lisijimel sənyn sənyn eke bi kok juma
in ab ee?” “Εε, n'ɔny lisijimel yony eke nəny
b'okr el af kok juma in ab.”

“Em es gbe, in sɔny li bi kok juma.
Abrənym em, m'b'edjn in yeji l'égjm.”

Meley lele Kok ab uwm lafeny any legj
kaka. -N'am erur eke -li k'im εb afr -l'ekn
mafeny. -N'iny ob -l'ij, etj -n'aam -l'ekn
mafeny.

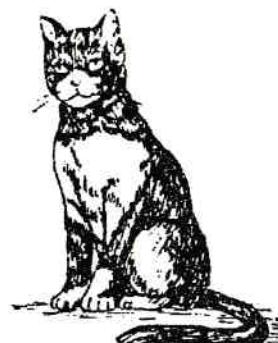
33

u

n

aw

ew

1	safue	jijrawŋ
	fue	jrawŋ
	ε	awŋ

a
jijrawŋ
jrawŋ
awŋ
a

2	ε ε ε c a e
	fue rue cut awŋ ewŋ

3	fue rue tuɔ awŋ ewŋ	4	fε tɔ aw ew
		fue tuɔ awŋ ewŋ	

6	si sa fue sisafue	rue rue ruerue
	tuɔ tuɔ cutcut	ji jrawŋ jijrawŋ

7

Lat ow ɔny Mel igbl ogn.

Lat ow ɔny igbl'l ogn.

Yuw, ec elu'l es n'im.

Jim us mel elul il em.

Agŋ ekn'n eke l'iy os.

Lis εbmn in nyamn.

Sos em iŋn'n nɔnɔ.

Kɔdɔg esŋn in ejagb af.

8

Lat e mel

Lat us mel εgbel eke feŋ safue anŋ em.

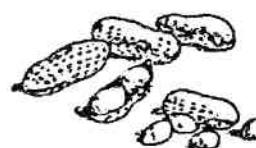
Sisafue amua bi leleg. Lat awŋ lakp yeji elul mel ab em. Ánɔlu eb mel a am kok juma em. -L'ok gbad ewŋ nɔnɔ es yogŋ -li b'ɔl -l'ij.

Lεŋŋ esew em, Lat εy Wawŋ is Lat egb ek' wεl elu mun ruerue. Eke l'εy gbeŋ ke li k'owm a, jijrawŋey ok akŋ ij egb a feŋ, εtŋ -li -l'εru es -l'ok fuenyn akpakp ɔkm.

Wawŋ b'ekn jijrawŋ ek' am ij egb a, uru es im ɔny egb afŋŋ usu ejeci. Esuru em a, l'εy wus tuɔtuɔ. Ec ow ɔny igbl'l ogŋ εtŋ dad'r ninɛ: "Yèwal, si b'ow s'ij ob ejeci."

34

ŋ

1

gbreŋgbí
ŋgbí
gbi

ŋkate
ŋka
ka

6

gbi	gbo
ŋgbí	ŋgbó
gbreŋgbí	adaŋgbó

gaŋ	kpo	ke
ŋgaŋ	ŋkpó	ŋke
gaŋgaŋ	toŋkpó	aŋke

ka	kpe	gɔs	gue
ŋkate	ŋkpedi	ŋgɔs	ŋgue

7

Lat ɔnym lətŋ.

Yuw ónym yadŋ.

Lat ec'okleb a ílm an.

Yefenyna kakao ílm an.

Mi ki wewrm mɔjukru nɔn.

Egŋ kí wewrm ayadŋu ów!

Lok iy'm, mi k'ijm ob ye.

Lat, ek'iim akp em, k'ijm ob.

8

Gbreŋgbí

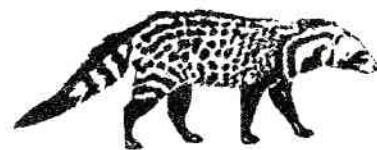
Gbreŋgbí erm mamnu e low akpl, aŋke n'ɔnym gaŋgaŋ e low kaka n'am kokm. Ey ogŋ baŋn a egbreŋgbí anŋ. -Li b'ɔny juma esel eke b'agbr wus tonkpo em ewl egb el e sɔgm a: ŋkate ɔgm, ŋkpedi ɔgm, ŋgɔs elu esel eke bi kok el e juma.

El em a, oglog bi titŋn sos gbad em ese dondowre af. Obij em -n'am ibrm adaŋgbó eke -li k'ij. Akr, any o, ám ler el ese ŋgue af. El eyel ab wel ám ɔw ŋgɔs is el, -n'am ij futufutu ab.

Egbreŋgbí oglog ákplm, -li b'ew sos, -n'ɔny erm suŋ, -li bi kok ów ek' akplm. El akpasu na, wel áwlm el eke -l'el agŋ amamn. Egŋ e low ɔnym el sɔŋŋ. Egŋ kí wewrm el ow!

35

p
P
pr

1	piεpiε	prej
	piε	pre
	ε	ε

2	ε	ɔ	a	ε	ɔ	a
	pre	pro	pra	ep	op	ap

ɔ	i	ε	a
pɔ	pi	piε	pia

4	dɔ	dia	ad
	bɔ	bia	ab
	pɔ	pia	ap

6	ep r	ɔp r	ap m	pɔ nu
	ɛpr	ɔpr	apm	pɔnu
	a pia	na pra	mɔ pɔ yem	si prej
	Apia	napra	Mɔpɔyem	siprej

7

Apia, kɔ Yuw ɔŋ'ŋ piεpiε ij ee?

ɛɛ, n'ɔŋ'm piεpiε m'ij,
etŋ n'ɔŋ'm prej yeji.

Kɔ Lasm ɔŋ'ŋ os ee?

Iŋjaŋ Lasm ɔɔm im os kaka.

Asŋ, os gbe n'ɔŋ'ŋ, abusu gbe
n'ɔɔm'ŋ.

36

8

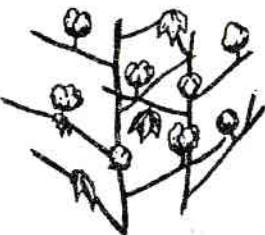
Prej

Legŋ owr siprej ókm ɔkm sənyn sənyn.
Prej b'an es bete bete. Wus proprø af, am ekn
in e fuenyn. Erogŋ esel b'im er ibi siprej, b'ubr
em ɔl ij pɔnu pɔnu. Prej e sinon a lebl kaŋ eke
b'εpr. Prej oglog sos b'ibr pipipi titm em efu.

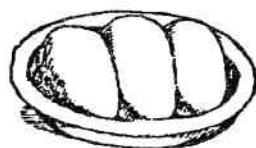
Piεpiε

Yuw itŋ gbejr am iny piεpiε eke l'ɔl erogŋ esel
ogn. Piεpiε a ebl ɔpr es. L'ɛsŋ lisijim Apia
ow, etŋ -n'am ij. Eke -l'ijr piεpiε a uwr a,
l'etm mij ek' anŋ napra em a n'ɔŋ Apia ok.
Yuw el yɔw frɔrɔ, erm mamn lis. Lisijɔw Nɔm
el egn ek' ápm egn low. Yuw lele Nɔm ab el
Mɔrɔyem ɔyɔŋ.

m

n

1   ntru
      tru

mpa
pa

2

pa	bra	bia	bro
mpa	mbra	mbia	Mbro
tru	to	dey	janj
ntru	nto	ndey	njanj

6

m bɔ bɔ	m bo si	fam po
mbɔbɔ	mbosi	fampo

n cebi es	n jo krob	kɔn je
ncebles	njokrob	kɔnje

8

Egbewl akpasu akpasu

37

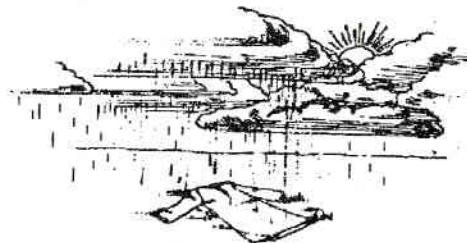
Ey ec' eb na ec' esew is ey juma akpasu akpasu: mbosi ɔgm, mbɔbɔ ɔgm, nto, sarikŋ ewl, sijuma amua feŋ b'is eb obɔny.

Mbro sɔsum mbɔbɔ ewl e juma oc, Lat in oc ndey elu. Esmel, ntru ewl, Nɔm, nto ewl. Egn ɔgn sɔsum in ec' oc.

Eke lakpo ow a, fampo em mbɔbɔ ewl esel, jetε am ey abu em, mbosi ewl esel yeji ebən. Midey elu esel, sarikŋ ɔgm esel, nto ɔgm esel feŋ -n'annj sos emiŋn em, eke -l'ebr jetε nɔnɔ a sosiem. Mbribr em, Kɔk b'ow kɔnje is ec Mbro. Ncebles em l'igŋ mpa l'is ow. L'ij ob, l'ok mij mbra em, li tɛtŋ sos es njokrob em. Mbro ibrm ey Kɔk nine: "Kɔ wɛl ism mbia anew ec'ee?" "Njanj, wɛl is mbia. M'ow m'iny ob m'igŋ mpa m'is'ŋ." "ɛrm éy'ŋ es, Kɔk bia!"

ny

Ny

1 nyam

nya

a

a	ɛ	i
nya	nyɛ	nyi

nya
nyɛ
nyi

na	nɛ	ni
ya	yɛ	yi
nya	nyɛ	nyi

am	am	any
nyam	Nyam	Nyany

nyim n	nyam n	nyenyn n
nyimn	nyamn	nyenyn

7

Juma kok akpl akm esig.

Mridi a akpal egb.

Yuw akpal Nɔm sos.

ɔyɔw a akpal il sos.

Nyany, nyamn akpl'l.

38

8

Nyam esus

Juma kok ɔny in e lègj. Lègj nyam nyam ótarm es. Ow ɔny ligbn e lègj, etj̄ ow ɔny nyam esus. Nyam esus em juma kok énym kpa kpa. Eke kok juma ij sègj yony lele yar ab, ke ligbel ana. Egbewl esel b'ɔw kakao lele kafe ab nyenyn es kpasa af nyam sosiem.

Nyany bi nyimn in obi e lètj eke l'ɔl a. Li b'imn akp em. Nyamn akpl'l a, l'ebm ɛgj ejeci lètj nyimn em. Nyam esus lele ligbnegj ab el ob yony eke Nyam kok akpl. Ow b'akpal egb etj̄ ow ísm lek.

er	ab	ib	ed
erŋ	abm	ibr	edŋ
erŋn	abmn	ibrm	edŋn

ikŋ	bɛbm	wewr
ikŋn	bɛbmn	wewrm

ɛkn	ɛŋŋ
ɛknm	ɛŋnm
ɛknmn	ɛŋnmn

ŋuŋn	uw	any
ŋuŋnm	uwm	any
ŋuŋnmn	uwmn	any

7 Ek'erur eke k'ɔny ob, ke kòk juma.

Erŋn kaka k'ɔny egn!

Lat anake ki papl suw es a.

Egn kaka kí papl oj em ab es!

8 Juma kok

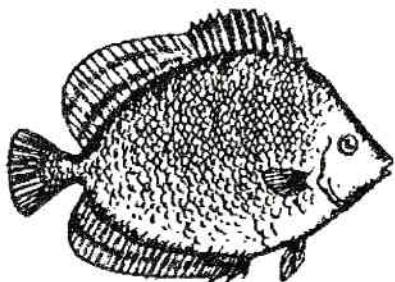
Akprø lele Lat ab aam eb nyam em kok juma. -L'abmn os nɔnɔ -n'ɔnym ab. El ec' ejagbus ab em, -l'ɔbr egn yony ek'am ak suw ɔgm. -L'ibrm wel nine: "Ey lawlèl, ɛknmn usu eke s'ɔtu eke si k'anŋ si kok juma ee?

"Susu anŋ. Ek' b'ow ɔsur eb e sol, etŋ k'ow ɲuŋnmn low kaka ek' eb b'ow edŋn ɔny a."

"Ey s'elm agŋ eke wewrm agŋ em anŋ e low. Erŋn k'ɔny ɔny, ikŋn ey sɔrŋ ɔŋŋ ey usu ce. Bɛbmn ke dádr ey sənyn sənyn. Uwmn any eke si b'ow s'ism ɔny bibm ab."

Egŋ yony a εlu eb eyŋ lebl, -li bɛbm, etŋ -n'ɔŋŋ wel usu ek' erŋn kaka anm em. -L'us anɔl êl ligbel nyam -l'ok mob es em. Gbekɔ -n'ɛŋnmn obɔl esel aŋke eb a agbm. Etŋ -l'ɔb es -n'im usu ejeci.

h
H
hr

1 ahre
hrε
ε

2 ε a an on any e
hrε ha han hən hany he

3 hrε
ha
han
hən
hany
he

6 ca ha
Caha
nə hən
nəhən
e he
ehe

nya han
nyahan
a hany
ahany
a hrε
ahre

Caha nanu

40

Caha eyŋ yony aam mij af, Ayo lele Adu ab. Caha nanu aja, ahre annj. Adu lele Ayo ab ok ahre muw. -N'ɔny ahre ekŋ nyahan lele lew ab. -L'itr es Caha nanu. ɔyɔw nɔhɔn ow ahre ɔl akp. Ayo lel' Adu ab oc el eci eke k'ij a. Nɔhɔn ce -l'oc, etŋ -l'ɔl ahre ekŋ nyahan lele yar ab -l'ij wəl ognj.

Adu lel' Ayo ab ow ok baŋn. Adu ey ok egb ahany em am iny. Li dad ey nine: “Óc ahre nyam iny mredi fafa ñy ey!” -L'ij egb ehe em, lok iy el.

Caha aja ob kok annj. Ey fəŋ s'ímn Caha nanu. Ahre ɔnym nuŋ yogŋ.